

Akcionáři varují: zdraví poškozují byznys!

21.8.2017 nazory.aktualne.cz str. 0 1102

Jan Hnizdil

Příběh hepatitidy C.

„**Zdravotnictví** je byznys, zdraví obchodovatelná komodita, všechno obstará neviditelná ruka,“ říkají liberální ekonomové. Nejlepším zákazníkem je v takovém případě člověk solventní nebo dobře pojištěný, který dlouhodobě stůně, navštěvuje lékaře, konzumuje **zdravotní péči**. Neuzdravuje se, ani neumírá. Je takový polomrtvý. Bez přehánění. Problém, zda léčit nebo uzdravovat, farmaceutické firmy reálně řeší. Jako v příběhu hepatitidy C.

Je to těžké virové onemocnění. Pacienti se většinou nakazí nepozorovaně, při transfúzi krve, kontaminovanou injekční jehlou, časté je šíření viru mezi narkomany. Onemocnění může probíhat dlouho bez příznaků. V dalších stádiích se dostavuje únava, nevolnost nebo zvracení, ztráta chuti k jídlu, teploty, bolesti kloubů a svalů, bolesti v jaterní krajině, tmavá moč a šedivě zbarvená stolice, zežloutnutí pokožky a očního bělma. K úmrtí dochází v důsledku úplného selhání jater. Počet infikovaných se rok od roku zvyšuje. Podle Státního **zdravotního** ústavu jich bylo v **ČR** v roce 2001 kolem 20 tisíc. Studie **Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové** z let 2014 - 15 už uvádí 173 tisíc.

Účinná léčba hepatitidy C do roku 2014 prakticky neexistovala. Celosvětově jí přitom trpělo přes 150 miliónů lidí. To nemohlo uniknout pozornosti farmaceutických firem. Jedna z nich, **americký** Gilead Sciences, mimochodem držitel patentových práv na léky profesora Antonína Holého, v roce 2011 koupila malou biotechnologickou firmu Pharmasset. K překvapení konkurence za ni zaplatila astronomických 11 miliard dolarů. V Pharmassetu totiž probíhala finální fáze klinického testování účinné látky sofosbuvir. Nikdo tehdy netušil, jak se osvědčí v praxi. Gilead trochu tušil. Už čtyři roky pracoval na něčem podobném. Byl o krok napřed. Analytici trhu při akvizici odhadovali, že tržby z prodeje léku by měly přinést 5 miliard dolarů ročně. Na sklonku roku 2013 se pacienti dočkali. Lék Sovaldi, s účinnou látkou sofosbuvir, byl na světě. Zděšení vyvolala cena: 84 000 dolarů (cca.2 milióny korun), za 1 balení, za 12 týdnů trvající léčení, s pravděpodobností uzdravení přes 90 %. V roce 2015 Gilead Sovaldi vylepšil o vlastní účinnou látku ledipasvir a na trh uvedl inovaci: Harvoni. Cena ještě vyšší než u Sovaldi: 96 000 dolarů. Sovaldi a Harvoni se staly jedněmi z nejvíce a nejrychleji vydělávajících léků v historii farma byznysu. Za rok 2015 Gileadu vydělaly téměř 20 miliard dolarů. Na dvojnásobek vzrostla i hodnota firemních akcií. Akcionáři si mnují ruce. Cena léků se stala terčem kritiky. Bouřlivě se o ní diskutovalo dokonce v **americkém Kongresu**. Gilead oponoval, že hepatitida C byla dříve prakticky nevléčitelná, v terapii používané interferony spolu s látkou zvanou ribavirin ji dokázaly jen dočasně stabilizovat, řada pacientů se nevyhnula transplantaci jater. Cena postaru léčeného pacienta se pohybovala kolem 150 000 dolarů. Sovaldi a Harvoni stály polovinu.

Překvapení z **raketového** růstu prodeje léků v **letech** 2014 - 15 vystřídal překvapení z poklesu v **letech** 2016 - 17. Problém je v tom, že léky skutečně uzdravují. To je dobrá zpráva pro pacienty, špatná pro akcionáře a Wall Street. Před uvedením léku na trh analytici očekávali prodeje ve výši 5 miliard dolarů ročně. Za rok 2015 jich prodali za 20 miliard, za další rok nastal pokles, na „pouhých“ patnáct miliard a v roce 2017 to bude zřejmě jen miliard deset. Firma je sice stále zisková, počáteční investice se jí bohatě vrátila, avšak její prodeje nerostou. Stagnaci nebo dokonce pokles ale akcionáři ani Wall Street neodpouštějí. Příkazem doby je růst.

Příběh hepatitidy C otevřel problém, který je problémem nejen farma - byznysu, ale celé společnosti, založené na iluzi nekonečné spotřeby, nekonečného růstu a neviditelné ruky trhu. V takové společnosti nemá problém Gileadu řešení. Co je dobré pro pacienty, není dobré pro byznys.

Z připravované knihy Příběhy obyčejného uzdravení.

URL| <http://blog.aktualne.cz/blogy/jan-hnizdil.php?itemid=29787>